

MUSEU DE LA VIDA RURAL

Canós, 16
977 87 05 76
43440 L'Espluga de Francolí (Conca de Barberà)
www.museuvidarural.com

ELS ÚLTIMS QUINZE DIES DE LES BRIGADES INTERNACIONALS.

Fa 65 anys que les poques restes d'uns 50.000 voluntaris de la Guerra Civil, dels quals una tercera part havien mort i una altra tercera part estava malferida, van ser acomiadats en tres actes principals celebrats a Les Masies a L'Espluga de Francolí.

L'exposició ***Els últims quinze dies de les Brigades Internacionals*** vol recórrer amb aquesta gent de 53 nacionalitats els darrers dies que van viure en aquesta terra, tant decisiva per la seva vida.

Es mostraran tant fotografies de l'entorn que els envoltava – és a dir l'entorn rural de Falset i de la Conca de Barberà – com fotografies dels mateixos Brigadistes.

Entre les últimes tenim el gran honor d'exposar – probablement per primer cop mundialment – tots els contactes (petites fotos) del famós Robert Capa, “*el millor fotògraf de guerra del món*” (*Picture Post*) que aquest va fer a l'última revisió de les Brigades Internacionals a Marçà i al comiat oficial a Les Masies - l'Espluga de Francolí -, històricament tant important. Aquelles fotografies, amb els rostres joves i emocionats per l'homenatge que se'ls feia, són molt famoses. La portada de “*Soldados de Salamina*”¹ n'és un exemple.

Nil Thraby

En el transcurs del 25 d'octubre de 1938, els membres de les Brigades Internacionals, procedents de Marçà (Priorat), arribaren en ferrocarril a l'estació de l'Espluga de Francolí i es dirigiren al Les Masies. Allà tindria lloc un dels actes de comiat dels brigadistes, un acte marcat pel sentiment de pèrdua i d'homenatge a unes persones que, anònimament, viatjaren des de més de 50 països a l'Espanya Republicana per defensar uns valors que estaven en gran perill: la democràcia i la llibertat.

Al voltant de 50.000 brigadistes lluitaren a la Guerra Civil espanyola, una tercera part moriren en aquesta terra i una altra quedaria mal ferida.

Entre els brigadistes també viatjaven dos dels reporters de guerra més importants David Seymour i Endre Ernő Friedmann, un hongarès que es va pseudonominar Robert Capa per convertir-se en “*el millor fotògraf de guerra del món*”.

---

¹ CERCAS, JAVIER: *Soldados de Salamina*. Ed. Tusquets Editores. 29a edició. 2003

Junt amb les brigades pujaren des de l'estació fins a Les Masies i allà es trobaren amb la cúpula militar i política de la república. Els actes, d'homenatge i agraïment, es tancaren amb un discurs del Dr.Negrín on es prometé la nacionalitat espanyola a tots i cada un dels integrants de les Brigades Internacionals.

Aquell 25 d'octubre, Capa realitza un reportatge fotogràfic sobre aquells rostres, d'emoció i d'afirmació, que clouen la lluita dels brigadistes a Espanya, diuen adéu als supervivents i als caiguts en combat, mostren el sentiment d'uns voluntaris que deixaren les famílies i la pàtria per lluitar contra el feixisme que amenaçava al món i uns valors que molt aviat quedarien al fons de tot un continent.

No jubilem la memòria, **Els últims quinze dies de les Brigades Internacionals** és una exposició que mostra la relació de fotografies sobre aquestes persones, realitzades en guerra, al front i en la seva marxa, algunes estan fetes pels propis brigadistes i altres per fotògrafs de guerra com Robert Capa, una mostra inèdita en el què els rostres i les emocions captades per la *Contax* de Capa defineixen, sense creuar ni un mot, la cruesa i el sentiment de la Guerra Civil espanyola.

MUSEU DE LA VIDA RURAL

Més Informació:

On-line:

No Jubilem la Memòria: Associació organitzadora dels actes commemoratius del 65è aniversari del comiat de les Brigades Internacionals:

www.nojubilemlamemoria.org

www.fut.es/~aabi

www.brigadasinternacionales.org

www.guerracivil.org

www.barranque.com/guerracivil/

www.lagavillaverde.org

MUSEU DE LA VIDA RURAL

Canós, 16
977 87 05 76
43440 L'Espluga de Francolí (Conca de Barberà)

www.museuvidarural.com

No jubilem la memòria

No Jubilem la Memòria és una associació apolítica encarregada d'organitzar els actes del 65è Aniversari del comiat dels Brigadistes Internacionals.

El comiat es celebrà en tres localitzacions que van resultar ser els punts des d'on l'exèrcit, el govern republicà i el poble català van acomiadar a un contingent provinent de més de 50 nacionalitats que acudí a defensar la democràcia espanyola.

Marçà (Priorat), L'Espluga de Francolí (Conca de Barberà) i Barcelona van ser aquests indrets i és en aquests llocs on l'associació No jubilem la memòria vol realitzar els actes de l'aniversari del comiat.

Marçà: Marçà és un poble petit del Priorat. Aquí estava estacionada una fracció important de la *Brigada Internacional Abraham Lincoln*, sota el comandament de Milton Wolff. Aquest es va fer amic del fotògraf de guerra Robert Capa. De l'acomiadament del dia 16 de octubre 1938 es conserven tres fotografies de Capa.

A Marçà, va haver-hi una relació molt especial entre la gent del poble i els brigadistes. Aquí està enterrat, per voluntat pròpia, el brigadista John Cookson. Alvah Bessie, després cineasta i membre del perseguit grup "*The Hollywood Ten*" també va ser aquí.

A l'any 2002, es van organitzar unes Jornades de la Memòria a Marçà i a Barcelona, homenatjant John Cookson.

L'Espluga de Francolí: A uns 50 quilòmetres al nord de Marçà, el 25 d'octubre del 1938, els últims contingents de les Brigades Internacionals es trobaren a Les Masies² (terme espluguí) allà la cúpula militar i política del govern republicà els homenatjà i els hi digué adéu. Va ser aquest el comiat governamental on el Dr. Negrín pronuncià un important discurs en el que es va prometre la nacionalitat espanyola als combatents internacionals "*La República os reconoce el derecho a reclamar la ciudadanía española cuando la guerra termine y con ella nos honraremos todos.*" L'any 1996 després de 58 anys, una dictadura i una transició inestable, els pocs brigadistes supervivents veieren confirmada aquesta nacionalitat per part del govern espanyol.

---

² Exactament es trobaren a l'actual Alberg de Joventut Jaume I de la Generalitat de Catalunya.

En aquest comiat hi va participar -a part dels prop de 2.000 combatents- quasi tota la cúpula política i militar. Van ser-hi presents Negrín, Líster, Marty, Modesto, Campesino i altres personalitats d'importància. Els fotògrafs Robert Capa y David "Chim" Seymour (dos dels fundadors de l'agència fotogràfica *Magnum Photos*) van fer fotografies de l'acte, de les quals se'n conserven set.

De l'acte de L'Espluga se'n conserven bastants documents tot i que no fou fins a la investigació de l'escriptor i fotògraf Nil Thraby que es descobrí la situació exacta de la trobada³. La documentació, en fotografies i cinema es va completar al relacionar les set fotografies de Robert Capa que han passat com set de les millors instantànies de la Guerra Civil, aparegudes en qualsevol catàleg fotogràfic de Capa.

Barcelona: El comiat més multitudinari el realitzà el poble a Barcelona, una gran desfilada militar on els brigadistes sentiren el calor del poble i on Dolores Ibarruri va pronunciar un magnífic discurs de comiat que ha passat a la història per ser el punt i final de l'estada de les Brigades Internacionals en territori espanyol.

Portada de la revista *El Foradot*

Per retre homenatge a aquests homes i recordar la duresa de l'enfrontament bèl·lic, l'Associació No Jubilem la Memòria ha organitzat una sèrie d'actes que es resumeixen en el següent programa:

L'Espluga de Francolí – Montblanc (Conca de Barberà) 25 i 26 d'octubre del 2003:

Lloc	Alberg de Joventut Jaume I
Població	Les Masies - L'Espluga de Francolí -
25 d'Octubre	
11:00-11:15	Discurs inaugural
11:30-11:45	Dramatització del històric discurs del Dr. Negrín per l'actor Oriol Grau
12:00-12:15	Petit diàleg entre Robert Capa i Gerda Taro interpretat per Paloma Arza i Jaume García
12:30-13:00	Inauguració d'una placa commemorativa per l'alcalde de L'Espluga de Francolí, Il·lustríssim Sr. David Rovira i Minguella
13:30-15:00	Dinar (reserva prèvia a la web)

³ EL FORADOT: *Capa a Montblanc*. Núm. Especial. Ed. Edicions Cossetània. Montblanc. 2002

Lloc	Museu de la Vida Rural
Població	L'Espluga de Francolí
15:30-16:00	Obertura de l'exposició " Els últims quinze dies de les Brigades Internacionals " amb material fotogràfic inèdit. Obertura de l'exposició " Els colors de la guerra " amb cartells de la Guerra Civil
18:00-20:00	Projecció de films comentats, relacionats amb l'ocasió (amb debat posterior)

26 Octubre

Trobada	Davant de l'església St. Francesc
Població	Montblanc
08:45-11:30	Visites a llocs d'importància durant la Guerra Civil dels voltants i l'estància de les Brigades Internacionals a l'àrea.

Lloc	Museu de la Vida Rural
Població	L'Espluga de Francolí
12:00-14:00	Petits seminaris (20 min. cadascun) sobre temes relacionats Andreu Mayayo: Els últims 15 dies de les Brigades Internacionals Dan Bessie: Els diaris d'en Alvah Bessie Magí Crusells: La importància del cine a la Guerra Civil Espanyola Josep Mª Porta: Els papers de Salamanca Florence García: Dones a la Guerra Civil Andreu Morta: Els colors de la Guerra Nil Thraby: Robert Capa i Les Masies
14:00-14:30	Clausura i breu resum dels seminaris
14:30-??	Dinar (reserva prèvia a la web)

Marçà (Priorat): 31 octubre i 1-2 de novembre (2003)

Divendres 31 d'octubre

Visita a indrets on va tenir lloc la batalla de l'Ebre acompanyats per Tom Entwistle. Places limitades.
18:30 *Inauguració de l'exposició "No jubilem la memòria"* al Casal de Marçà.
Refrigeri a l'Ajuntament.

Dissabte 1 de novembre Conferències

Avis. A més de les conferències que segueixen, hi haurà un programa paral·lel de conferències en anglès sempre que hi hagi un nombre suficient d'inscripcions.

El programa paral·lel inclouria, entre altres, una xerrada a càrrec de *Heather R. Bridger* qui recentment ha publicat una recopilació de cançons de la Guerra Civil espanyola amb el títol *Espanya al meu cor*. Si esteu interessats en aquest programa, si us plau marqueu a la inscripció la opció (Programa paral·lel en anglès).

9.15-10.15 Inscripció a l'Ajuntament per als qui arribin aquest dia.

Sessió 1: 10.15-11.00

Andreu Mayayo: Els darrers 15 dies de les Brigades Internacionals

11.00-11.30 Descans

Sessió 2: 11.30-12.15

Milton Wolff, comandant del Batalló Lincoln: 'Adiós y Hola' .

Sessió 3: 12.30-13.15

Gabriel Jackson: Comprendre i no comprendre Negrín .

13.15-15.15 Dinar

Sessió 4: 15.15-16.00

Àngela Jackson: Més enllà del camp de batalla: la cova-hospital a la Bisbal de Falset.

Sessió 5: 16.15-17.00

Magí Crusells: Les Brigades Internacionals a la cinematografia

17.00-17.45 Descans

Sessió 6: 17.45-18.30

Nil Thraby: Robert Capa i Les Masies

Sessió 7: 18.30-19.30

Presentats per: *Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de Catalunya i Associació 'No Jubilem la Memòria'*

Diumenge 2 de novembre

9.45 Concentració a la plaça de les Arenes, davant de l'Ajuntament, per assistir a una *visita* acompanyats per Rachel Ritchie a indrets relacionats amb l'estada de les Brigades a la zona. Durant l'excursió visitarem amb Milton Wolff l'indret on al 1938 Capa immortalitzà la seva imatge. En cas que el nombre d'assistents sigui el suficient llogarem un autobús. El preu seria de 4 euros per persona.

12.30 Sala Polivalent Presentació del llibre, "*Recordando a John Cookson. Un antifascista de Wisconsin en la guerra civil española*" escrit per Clarence Kailin. La traducció al castellà és de l'historiador Juan María Gómez Ortiz. Edita el *Centro de Estudios y Documentación de las Brigadas Internacionales*, depenent de la Universitat de Castilla-La Mancha a Albacete, dintre de la col·lecció "*La luz de la memoria*", que dirigeix el professor Manuel Requena Gallego.
13.30 *Inauguració del Monument dedicat a les Brigades Internacionals.*

Si fa bon temps la inauguració es farà al mateix lloc on estigui situat. En cas contrari, es farà a la Sala Polivalent.

L'Associació No Jubilem la Memòria esta composta de les següents persones:

Marçà: Coordinadora del projecte: **Angela Jackson**

Membres: Pere Audi, Enriqueta Muntané, Toni Orensanz, Rachel Ritchie, Roser Vernet

Montblanc: Coordinador de projecte: **Nil Thraby**

Membres: Sara Gómez

L'Espluga de Francolí (Museu de la Vida Rural): Ramon Rosich, Montse Cabal, Albert Carreras.

Més informació, novetats i inscripcions a:

www.nojubilemlamemoria.org

PREMSA: <http://www.nojubilemlamemoria.org/lib/gw.php?tpl=Grup65/press.tpl>

ORGANITZA: Associació No Jubilem la Memòria

COL·LABORA:

Gestiomed

Museu de la Vida Rural

Fundació Jaume I

Ajuntament de l'Espluga de Francolí

Ajuntament de Montblanc

Ajuntament de Barberà de la Conca

Cossetània Edicions

Ràdio Montblanc "La veu jove de la Conca"